

Голас Радзімы

№ 30 (1496)
28 ліпеня 1977 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 22-і
Цана 2 кап.

Так сустракалі юныя мінчане замежных суайчыннікаў — членаў турысцкай групы Федэрацыі рускіх канадцаў. Карэспандэнцыю аб іх знаходжанні ў Беларусі чытайце на 5-й старонцы.

ДАКТАРЫ ПРАЦУЮЦЬ НА ЗАВОДЗЕ

Не так даўно на экранх рэспублікі прайшоў фільм вядомага італьянскага кінарэжысёра Луіджы Каменчыні «Злачынства ў імя каханья». Сюжэт яго такі. Кармэла, геранія стужкі, прыходзіць працаваць на фабрыку. Тут яна знаёміцца з Нула. Хлопец і дзяўчына пакахалі адзін аднаго. Вось-вось павінна адбыцца вяселле. Але нявеста, атручаная ядавітымі газамі, якія штодзённа ўдыхала на рабоце, захворвае і памірае. Нула помсціць за смерць каханай: забівае віноўніка свайго няшчасця — уладальніка фабрыкі.

Фільм востра сацыяльны. Ён уздымае шмат праблем, якія стаяць перад капіталістычным грамадствам і якія нельга вырашыць ва ўмовах прыватнай уласнасці. Адна з іх — ахова здароўя рабочых.

Ці існуе такая праблема ў Савецкім Саюзе?

— Не! — сцвярджае начальнік упраўлення лячэбнай прафілактычнай дапамогі Міністэрства аховы здароўя БССР Марыя Токар. — Медыцынскаму абслугоўванню ў нас надаецца першараднае значэнне.

«Сярод сацыяльных задач няма больш важнай, чым клопаты аб здароўі савецкіх людзей», — гаворыў на XXV з'ездзе партыі Генеральны сакратар ЦК КПСС Леанід Брэжнёў. І гэта не галаслоўная заява, якая часта чуецца жыхары капіталістычных краін ад палітычных лідэраў сваіх дзяржаў, а канстатацыя факта, таго, што ёсць на самай справе.

Пацвярджэннем гэтаму служаць і радкі праекта новай Канстытуцыі Савецкага Саюза, у якіх сказана: «Грамадзяне СССР маюць права на ахову здароўя...» Яно забяспечваецца ў першую чаргу бясплатнай медыцынскай дапамогай і шэрагам мерапрыемстваў па прафілактыцы захворванняў, аздараўленню навакольнага асяроддзя, расшырэннем сеткі лячэбных устаноў...

Што датычыць рабочых фабрык і заводаў, то ахова іх здароўя — самая пільная ўвага. Гэта зразумела. Яны — стваральнікі матэрыяльных каштоўнасцей грамадства.

У СССР няма ніводнага прадпрыемства, якое б не мела службаў аховы працы. На сённяшні дзень у нашай рэспубліцы існуе больш як 20 медсанчасцей на буйных заводах і фабрыках (у склад многіх з іх уваходзяць бальніцы), 54 урачэбныя і 944 фельчарскія здраўпункты. Акрамя таго, на санэпідэманстанцыях толькі за апошні час створана 24 новыя санітарна-гігіенічныя лабараторыі па кантролю за ўмовамі працы і 124 лабараторыі, якія сочаць за станам паветранага асяроддзя на прадпрыемствах.

Дзякуючы іх дзейнасці, у нас не бывае выпадкаў, аб адным з якіх расказвае італьянскі фільм. Адыход ад правіл тэхнікі бяспекі і нормаў санітарыі строга караецца. Так, напрыклад, у рэспубліцы ў 1975 годзе за самыя нязначныя парушэнні санітарна-гігіенічных умоў было прыцягнута да адказнасці 1305 кіруючых работнікаў, часова спынена эксплуатацыя 138 цэхаў і ўчасткаў.

Але ад хваробы не застрахованы ніхто. Траўму можна атрымаць і з-за сваёй няўважлівасці ці нядбайнасці, як на рабоце, так і па-за ёй. Для прастуды часам бывае дастаткова лёгкага скразняку.

...Лабарантка Мінскага трактарнага завода А. Антанюк у нядзелю адпачывала за горадам. Загарала, купалася. А ў панядзелак адчула сябе хворай. Звярнулася ў цэхавы здраўпункт. Урач аказала ёй першую дапамогу і накіравала ў паліклініку завода, якая знаходзіцца побач з прадпрыемствам. Тут паставілі канчатковы дыягназ — запаленне лёгкіх. Хворая была хутка дастаўлена ў бальніцу.

Але гэтым не абмяжоўваецца дзейнасць медыцынскай часці завода. Мэты і задачы яе каротка можна сфармуляваць так: своєчасова выявіць хворага, вылучыць і, калі патрэбна, уладкаваць на больш лёгкую, не шкодную для яго здароўя работу.

Як гэта ажыццяўляецца, паглядзім на канкрэтным выпадку.

У час аднаго з медыцынскіх аглядаў на трактарным заводскіх урачы заключылі, што ў сцержаншчыцы ліцейнага цэха Т. Захарчанкі можа развіцца захворванне рук, якое выклікаецца вібрацыяй. Па дадайніцтву медыкаў адміністрацыя прадставіла жанчыне аплачваемы водпуск з правам атрымання чарговага адпачынку, а прафсаюзна камітэт выдзеліў пуцёўку ў санаторый.

Пасля прафілактычнага лячэння па рашэнню спецыялыста часовай непрацаздольнасці яе на два месяцы перавялі на іншую работу з захаваннем ранейшай, больш высокай, зарплаты. Захворванне было папярэджана.

Трактарны завод — прадпрыемства вялікае. На ім заняты тысячы рабочых. І тым не менш, ніводзін чалавек не застаецца без урачэбнага нагляду. Яшчэ пры паступленні на работу кожны абавязаны прайсці медыцынскую камісію.

З гэтага моманту, калі дактары знаходзяць нейкае захворванне, але з ім магчыма праца па спецыяльнасці, над паступіўшым устанавіваецца медыцынскі кантроль. Пры неабходнасці ён атрымлівае дыягностычнае харчаванне, у большасці выпадкаў — за кошт заводскага камітэта.

Асаблівай увагай урачоў карыстаюцца рабочыя з хранічнымі захворваннямі. Акрамя пастаяннага медыцынскага нагляду, яны, да поўнага выздараўлення, перыядычна лечацца ў заводскім прафілакторыі.

Прадугледжаны спецыяльныя заезды па месяцах, калі чакаецца абвастранне пэўнай хваробы. Так, звычайна ў сакавіку туды накіроўваюць рабочых са страўнікавымі захворваннямі. Многія на гэты час атрымліваюць пуцёўкі ў санаторыі. Усяго ў прафілакторыі папраўляюць здароўе штогод 1512.

На прадпрыемстве працуюць і жанчыны. Для іх — асобная праграма медыцынскага нагляду. Раз у некалькі меся-

цаў яны абавязаны прайсці абследаванне. Цяжарныя жанчыны ўсюды, як гаворыцца, ідуць без чаргі, ці то да доктара, ці да дырэктара завода. Гэта — няпісанае права, дадзена ім як будучым маці. Шмат яны маюць і правоў, якія зацверджаны савецкімі законам. Напрыклад, перавод на больш лёгкую работу, на працу ў першую змену, на доўгатэрміновы аплачваемы водпуск і г. д. На працягу цяжарнасці і пасля родаў за імі пастаянна назіраюць заводскія ўрачы. Сочаць яны і за здароўем нованароджаных: у склад медсанчасці ўваходзіць лепшая ў горадзе дзіцячая паліклініка. Яна размешчана ў пасёлку прадпрыемства. Недалёка ад яе — трэцяя паліклініка — для дарослых членаў сем'яў трактаразаводцаў.

У тых чытачоў, якія ведаюць нашу сістэму медыцынскага абслугоўвання, можа ўзнікнуць пытанне: чым выклікана стварэнне спецыяльных устаноў на прадпрыемствах, калі ў СССР аказваецца медыцынская дапамога і па месцу жыхарства?

Пэўна ж таму, што яны маюць перавагі.

Аб іх расказвае галоўны ўрач медсанчасці трактарнага завода Галіна Папова.

— На Мінскім трактарным, напрыклад, створана 15 брыгад урачоў, у якіх уваходзяць розныя спецыялісты — тэрапеўты, хірургі, неўрапаталогі і гэтак далей. Кожная брыгада замацавана за якім-небудзь цэхам, дзе рэгулярна праводзяцца прафілактычныя агляды. Медыкі, такім чынам, часцей сустракаюцца са сваімі пацыентамі, маюць усебаковыя даныя аб стане іх здароўя, ведаюць умовы і асаблівасці працы, праводзяць аналіз захворванняў і разам з прафсаюзным камітэтам і дырэкцыяй распрацоўваюць і ажыццяўляюць канкрэтныя мерапрыемствы па іх зніжэнню.

Відавочныя выгоды гэтага і для рабочых, і для прадпрыемства, і для дзяржавы ўвогуле. Дзякуючы прафілактыцы, многія хваробы папярэджваюцца, а лячэнне праходзіць хутчэй і больш эфектыўна.

На фізічны і духоўны стан чалавека хвароба накладвае меншы адбітак, менш клопатаў і для сям'і. На вытворчасць хутчэй вяртаецца працаўнік, а грамадству — актыўны яго член.

Дырэкцыя і прафком добра разумеюць гэта. Нам выдаткоўваюцца вялікія сродкі на набыццё медыкаментаў, найноўшага медыцынскага абсталявання. У хуткім часе запланавана будаўніцтва бальніцы, яшчэ аднаго прафілакторыя.

Медыцынскае абслугоўванне на трактарным заводзе — не выключэнне. Тое ж самае можна сказаць і аб Мінскім аўтамабільным заводзе, і аб Магілёўскім камбінаце сінтэтычнага валакна... Усюды, калі справа датычыцца здароўя людзей, яна разглядаецца як найважнейшая, першарадная. Інакш і быць не можа ў краіне, якая ставіць сваёй мэтай «забеспячэнне шматгадовага актыўнага жыцця грамадзян».

В. РЫБЦКІ.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Мінскае вытворчае аб'яднанне «Гарызонт» выпускае папулярныя ў нашай краіне тэлевізары і радыёпрыёмнікі. НА ЗДЫМКУ: ідзе зборка радыёпрыёмнікаў «Акіян-209». Фота К. ЯКУБОВІЧА.

«ЗУБРОНАК» ЗБІРАЕ СЯБРОЎ

Дзеці рабочых і служачых аўтамабільнага завода горада Людвігсфельдэ Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі зноў сталі гасцямі піянерскага лагера «Зубронак» Мінскага аўтазавода.

Днямі да школьнікаў з ГДР, якія адпачываюць у Волме, прыбыло «папаўненне» — дзеці з Патсдамскай акругі. Наперадзе ў іх экскурсіі па памятных месцах Мінска, урачыстыя лінейкі, спартыўныя сустрэчы, турыстычныя паходы.

СОНЕЧНЫ КАМЕНЬ ПАЛЕССЯ

Кавалак бурштыну велічыней з гусінае яйца выкінуў на бераг земснарад, які паглыбляе раку Мухавец недалёка ад вёскі Бульгава ў Жабінкаўскім раёне. Знаходка мае асаблівую навуковую каштоўнасць. Кожны кавалак сонечнага каменя дапамагае геалагам больш дакладна аднавіць малюнак фарміравання асадкавых парод, нясе інфармацыю аб клімаце далёкіх часоў. Вывучаючы пароды, якія захоўвалі бурштын, можна будзе ўстанавіць, прынесены ён здалёку ці нарадзіўся ў нетрах Беларусі. За апошні час гэта ўжо не першая знаходка брэсцкіх рачнікоў. Крыху раней два буйныя кавалкі бурштыну былі знойдзены пры здабычы пяску каля вёскі Гузіні Брэсцкага раёна.

У ЗААПАРКУ — ПАПАЎНЕННЕ

Незвычайных пасажыраў — амазонскіх папугаў, венцаносных галубоў — даставіў у Гродна маскоўскі экспрэс. Ганарлівыя птушкі «пасяліліся» ў мясцовым заапарку.

У ім прадстаўлена каля 250 відаў жывёл і птушак з усіх кантынентаў. Вялікую цікавасць выклікаюць у наведвальнікаў афрыканскі слон, тыгры, львы, леапарды, чорныя пантэры, гімалайскі мядзведзь, гаспадар Белавежскай пущы — зубр...

Спецыялісты адводзяць калекцыі заапарка трэцяе месца ў краіне. Тут штогод бывае да чвэрці мільёна чалавек.

ДЫСЕРТАЦЫІ КАЛГАСНЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Добрыя вынікі далі чатырохгадовыя доследы па прымяненню новых гербіцыдаў на палях калгаса імя Калініна Горацкага раёна, якія праводзіў кіраўнік гаспадаркі Я. Бурскі. Ураджайнасць збожжавых павысілася тут на 2,5—3 цэнтнеры, бульбы — на 40—50, зялёнай масы лубіну — на 50—80 цэнтнераў з гектара. Вынікі даследаванняў леглі ў аснову кандыдацкай дысертацыі старшыні, якую ён нядаўна паспяхова абараніў.

Гэта — чацвёрты ў раёне кіраўнік гаспадаркі, які атрымаў вучоную ступень кандыдата навук. Цяпер над дысертацыямі працуюць старшыня калгаса «Сцяг камунізму» Я. Шыла, галоўныя аграномы

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ЭКАНОМІКА — УСЕАГУЛЬНАЕ ЗАХАПЛЕННЕ

У Віцебскай вобласці амаль трэць рабочых, служачых і калгаснікаў, занятых у грамадскай вытворчасці, пастаянна павышаюць свае эканамічныя веды. Аб тым, як арганізавана ў вобласці сістэма эканамічнай адукацыі працоўных, расказвае сакратар Віцебскага абкома КП Беларусі, старшыня Савета па эканамічнай адукацыі Леанід ФІРЫСАНАУ.

У верасні 1971 года я пачынаў у горадзе Оршы на льнокамбінаце. Сустрэўся з рабочым Міхаілам Клімавым. На маё пытанне аб тым, што новага адбылося на прадпрыемстве за апошні час, ён адказаў: «Масвае захваленне эканомікай». Клімаў расказаў, што рабочыя ахвотна наведваюць школы асноў эканамічных ведаў, арганізаваныя ва ўсіх цэхах льнокамбіната.

А нядаўна мне зноў дава-

лося ўбачыцца з Міхаілам Клімавым, цяпер кіраўніком брыгады камуністычнай працы, Героем Сацыялістычнай Працы. Успомніўшы нашу першую сустрэчу, ён сказаў, што імкненне да эканамічных ведаў у рабочых паранейшаму моцнае. Сам Міхаіл Клімаў не толькі ўзначаліў брыгаду, але і стаў рацыяналізатарам: яго прапановы, укараненыя ў вытворчасць на працягу мінулай пяцігодкі, далі эканамічны эффект у

На лета многія гаспадаркі рэспублікі пераводзяць свае статкі на адкрытае ўтрыманне. НА ЗДЫМКУ: летні лагер буйной рагатай жывёлы калгаса «Чырвоны Кастрычнік» Мсціслаўскага раёна.

калгасаў імя Мічурна — В. Скрынік і «Шлях Леніна» — Н. Дубровін.

ДЛЯ СЕЗОННАГА ГАНДЛЮ

На XVI міжрэспубліканскім кірмашы гандлёвага абсталявання і інвентару, што праходзіў у Маскве, работа беларускіх інжынераў і мастакоў-канструктараў удастоена Дыплама другой ступені.

Адзел мастацкага канструявання філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага Інстытута тэхнічнай эстэтыкі і праектна-канструктарскае тэхналагічнае бюро Міністэрства гандлю БССР дэманстравалі на выстаўцы комплекс абсталявання для арганізацыі сезоннага дробнарознічнага гандлю гароднінай і садавінай. У яго ўваходзяць раз'ёмныя стол-прылавак, шэсць кантэйнераў, парасон. Новае абсталяванне дазволіць хутка арганізаваць асобныя гандлёвыя кропкі на адно-два рабочыя месцы, гандлёвыя рады і невялікія базары ў горадзе і ў зонах адпачынку.

МАГНІТНАЕ ПОЛЕ ЗАМЕСТ АГНЮ

Цяжка ўявіць камбінат па абагачэнню жалезнай руды без комінаў. Атрымліваемыя тут акатышы для надання ім трываласці неабходна абпальваць. Аднак вучоныя Інстытута цеплаі масаабмену АН Беларусі знайшлі спосаб абагачэння руды без агню. Для гэтага яны прапанавалі выкарыстаць у якасці звязваючага рэчыва не гліну, а цэмент. Такім чынам, акатышам ужо не патрэбна абпальванне. Не патрэбна ім і гарачая пара, якая прымяняецца для апрацоўкі бетонных вырабаў. Усе гэтыя працэсы замяніла электрамагнітнае поле. Яно хутка загартоўвае і сушыць канцэнтрат.

Навінка ўкараняецца зараз на прадпрыемствах краіны.

ВУЧЭБНЫ КЛАС У ДАРОЗЕ

Пераסавачны вучэбны клас Мінскага трактарнага завода, абсталяваны на двух аўтамашынах, накіраваўся ў дарогу. Яго маршрут: Фінляндыя, Швецыя, ГДР і Іспанія. На працягу чатырох месяцаў спецыялісты прадпрыемства будуць аказваць фірмам, якія гандлююць трактарамі «Беларусь», кваліфікаваную тэхнічную дапамогу ў абслугоўванні і эксплуатацыі машын.

У вучэбным класе ўстаноўлены разнастайныя вузлы і агрэгаты трактара МТЗ-82, ёсць запчасткі, інструмент, наглядныя дапаможнікі, дыягнастычнае абсталяванне.

8,5 тысячы рублёў. Усе члены брыгады валодаюць сумеснымі спецыяльнасцямі, што дае магчымасць поўнаці выключыць прастой абсталявання, могуць у выпадку неабходнасці зрабіць нескладаны рамонт таго ці іншага вузла, адрагуляваць яго.

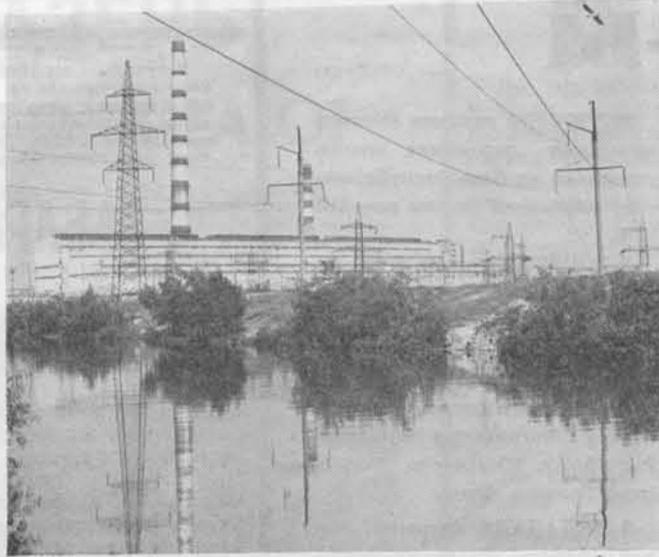
Паводле слоў брыгадзіра, школа эканамічных ведаў вучыць грамадзян правільна кіраваць гаспадаркай, берачы капейку. Цяпер кожны член брыгады разумее, адкуль бяруцца прыбыткі да зарплат, і лёгка растлумачыць залежнасць паміж прадукцыйнасцю працы і прыбыткам усяго прадпрыемства, паміж велічыняй гэтага прыбытку і колькасцю прэмій, якія выплачваюцца яму адміністрацыяй. Рабочы зразумеў таксама, што ад якасці і колькасці яго працы залежыць рост фонду сацыяльна-культурных патрэб і жыл-

лёвага будаўніцтва камбіната. Прыклад, з якога я пачаў размову аб эканамічнай адукацыі, не з'яўляецца выключэннем. У Віцебскай вобласці звыш 350 тысяч рабочых, служачых, калгаснікаў пастаянна павышаюць свае эканамічныя веды. Далучыць да эканомікі шырокія масы працоўных, навучыць іх стаць беражлівымі гаспадарамі свайго прадпрыемства, калгаса, саўтаса — такую задачу ставіць перад сабой абласны Савет па эканамічнай адукацыі. Ён стаў штабам, які каардынуе і накіроўвае ход эканамічнага ўсенавуча. У Савет уваходзяць відныя эканамісты вобласці, вучоныя, лектары таварыства «Веды». Савет рэкамендуе філіялам — метадычным саветам, створаным ва ўсіх раёнах вобласці і на буйных прадпрыемствах, найбольш эфектыўныя формы і метады эканамічнай прапаганды ся-

род розных катэгорый працоўных. Мы выкарыстоўваем розныя формы эканамічнай вучобы. У асноўным гэта курсы «Асновы эканамічных ведаў» і «Асновы эканомікі і кіравання сацыялістычнай вытворчасцю», разлічаныя на два гады. Для засвоішых азы эканомікі прапануюцца спецыяльныя семінары — таксама двухгадовыя — па ўскладненай праграме. На гэтых рабочыя могуць працягнуць сваю эканамічную адукацыю на факультэтах гарадскіх або раённых універсітэтаў тэхніка-эканамічных ведаў. Аднак эканамічны ўсенавуч — гэта не толькі тэарэтычныя веды. Арганічна звязаць тэорыю з канкрэтнымі задачамі вытворчасці, умела весці індывідуальную работу, дапамагчы рабочаму знайсці лепшы варыянт выканання задання — вось мэты прапагандыстаў.

Спашлюся на такі прыклад. Не так даўно Савет адобрыў пачын начальніка цэха Віцебскага завода зточных станкоў прапагандыста курсаў «Асновы эканамічных ведаў» Віктара Абрсімава, які прапанаваў аказаць практычную дапамогу рабочым — слухачам курсаў у адшукванні рэзерваў вытворчасці. Ідэя, заключаная ў гэтай прапанове, у многім мяняла змест вучэбнага працэсу. Нейкі час, напрыклад, калектыў інструментальнага цэха завода выпускаў разцы, стойкасць якіх была ніжэй разліковай. Гэты факт абмяркоўваўся на занятках курсаў «Асновы эканамічных ведаў» у цэху. Слухачы прапанавалі кіраўніку некалькі спосабаў прадукцыйнага браку разцоў, а рабочыя Сцяпан Пчолка і Уладзімір Пучкоў узяліся эксперыментальна правесці гэты прапановы. У выніку стойкасць разцоў

была павялічана ўдвая, што дало 22 тысячы рублёў гадовага эканамічнага эфекту. Добра арганізаваная сістэма эканамічнай адукацыі з'яўляецца важным фактарам росту эфектыўнасці грамадскай вытворчасці. Вось некалькі лічбаў, якія пацвярджаюць гэта. З дапамогай 5 тысяч прапагандыстаў у мінулым годзе было распрацавана і эканамічна абгрунтавана звыш 12 тысяч асабистых творчых планаў рабочых, больш як 100 тысяч індывідуальных сацыялістычных абавязальстваў. Слухачы курсаў унеслі больш як 9 тысяч прапаноў, накіраваных на ўдасканаленне арганізацыі і павышэнне прадукцыйнасці працы, паліпшэнне якасці прадукцыі. Далейшае развіццё і ўдасканаленне сістэмы эканамічнай адукацыі застаецца адной з важных задач і на будучае.

БЕЛААЗЁРСК

Паглядзіце на карту Беларусі і вы знойдзеце цэлы шэраг назваў гарадоў, якія ўзніклі ў апошнія дзесяцігоддзі, — гарадоў нафтавікоў і хімікаў, аўтамабілебудаўнікоў і шахцёраў. І сярод іх — горад энергетыкаў — Белаазёрск, які атрымаў сваю пазытыўную назву ад возера Белага, побач з якім пралеглі вуліцы мала-

дога горада. Ён узнік у 1960 годзе на месцы невялікай палескай вёсачкі Ніўкі ў сувязі з будаўніцтвам Бярозаўскай дзяржаўнай раённай электрастанцыі — адной з буйнейшых электрастанцый Беларусі. Зусім нямнога часу прайшло з дня наваасялення ў першым доме, а ўжо сёння ў горадзе пражывае звыш дзевяці тысяч жыха-

роў — будаўнікоў і энергетыкаў, вучняў прафтэхвучылішчаў і рабочых энэргамеханічнага завода. Патанаюць у зеляніне акацыі і ліп школы і дзіцячыя сады, Палац культуры і прафілакторый, жылыя дамы і бальнічны комплекс. А ад ускраіны горада разбегліся да гарызонта слупы і мачты ліній элект-

траперадач, якія нясуць людзям энергію шасці сэрцаў-генератараў Бярозаўскай ДРЭС. **НА ЗДЫМКАХ:** Бярозаўская ДРЭС у Белаазёрску; Палац культуры; бальнічны комплекс; ля помніка савецкім воінам; гандлёвы цэнтр; жылы раён горада. **Фота Я. КАЗЮЛІ.**

ГОД 1956-Ы

1 СТУДЗЕНЯ пачаў работу тэлевізійны цэнтр у Мінску.

10—12 СТУДЗЕНЯ адбыўся XIX з'езд ЛКСМБ, які падвёў вынікі дзейнасці рэспубліканскай камсамольскай арганізацыі ў гады пятай пяцігодкі. З'езд вызначыў задачы камсамольскіх арганізацый рэспублікі на паляпшэнню ідэйна-выхаваўчай работы сярод моладзі, павышэнню яе працоўнай і грамадска-палітычнай актыўнасці.

24—27 СТУДЗЕНЯ працаваў XXII з'езд Кампартыі Беларусі. На ім прысутнічала 809 дэлегатаў з правам рашаючага голаса і 76 з дарадчым, якія прадстаўлялі 132 414 членаў і

12 655 кандыдатаў у члены КПСС. З'езд абмеркаваў справаздачныя даклады кіруючых органаў КПБ, а таксама праект дырэктыў па шостаму пяцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—1960 гады.

На з'ездзе адзначалася, што прамысловасць рэспублікі ў 1955 годзе вырацавала валавой прадукцыі ў 2,4 раза больш, чым у даваенным 1940 годзе.

16—18 ЛЮТАГА адбыўся III з'езд мастакоў БССР.

8 КРАСАВІКА ў Мінску пачаў работу Беларускі рэспубліканскі тэатр юнага глядача.

26 ЧЭРВЕНЯ адкрыта Мінская вышэйшая партыйная школа, створаная на базе Рэспубліканскай партыйнай школы пры ЦК КПБ.

У ЖНІУНІ ўведзена ў дзеянне першая чарга паліграфічнага камбіната ў Мінску.

6 ВЕРАСНЯ «Советская Белоруссия» паведамляла, што трактары Мінскага завода адпраўлены ў Мангольскую Народную Рэспубліку, Югаславію, Індыю, Іран, Грэцыю, Бірму.

8 ЛІСТАПАДА адкрыты Музей абароны Брэсцкай крэпасці.

У СНЕЖНІ выпушчаны першую прадукцыю Мінскі электратэхнічны завод імя В. Казлова.

Выданні «Голасу Радзімы»

«Мы забіваем зямлю», «Землі паміраюць са смерцю дрэў», «Чым дыхаць?», «Ці захаваем мы нашу планету населенай?» — такімі трывожнымі і сэнсацыйнымі загаловамі стракаецца старонкі замежнай прэсы. Развіццё цывілізацыі на нашай планеце зрабіла праблему аховы навакольнага асяроддзя надзвычай актуальнай. Прамыслова развіцця краіны Захаду сутыкнуліся з ёю першымі». Гэта радкі з брашуры В. Трыгубовіч «Зялёны колер надзеі», чарговага выдання бібліятэчкі «Голас Радзімы», з якім нашы чытачы ў хуткім часе змогуць пазнаёміцца.

Ахова навакольнага асяроддзя стала адной з галоўных праблем XX стагоддзя, абавязкам усяго чалавецтва. Хвалюе яна, безумоўна, і наша грамадства, але для вырашэння яе мы маем значна большыя магчымасці.

Такія магчымасці дае нам грамадскі лад, пры якім найвялікшай каштоўнасцю з'яўляецца чалавек, яго здароўе і шчасце. Упершыню ў праекце Канстытуцыі СССР асобнымі артыкуламі вынесены пытанні аб ахове прыроды. Дзяржава выдаткоўвае мільярд рублёў на ачышчальныя збудаванні, праектаванне і пабудову прадпрыемстваў з замкнёным цыклам водакарыстання, на стварэнне зялёных зон, што аддзяляюць жылыя кварталы ад прамысловых аб'ектаў. Пачынаючы з дзесятай пяцігодкі, пытанні аховы прыроды ўключаюцца ў перспектывныя планы развіцця народнай гаспадаркі.

За гады Савецкай улады Беларусь стала развітай індустрыяльнай рэспублікай. Растуць прамысловыя гарады, павялічваецца колькасць іх жыхароў. І ўсё ж у беларускім пейзажы асноўны колер — зялёны. Ні адно буйное прадпрыемства не можа быць узведзена, калі на праект няма згоды Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па ахове прыроды. Прамысловыя цэнтры Беларусі часцей за ўсё нагадваюць зоны адпачынку. Паветра нашых гарадоў — чысцейшае ў свеце. Так, напрыклад, чаднага газу над Мінскам у 23 разы менш, чым над Лонданам, і ў 26 разоў — чым над Парыжам. Савецкія гарады не ведаюць, што такое смог. Упершыню ў свеце ў нашай краіне распрацаваны і прыняты нормы гранічна дапушчальнай у атмасферы канцэнтрацыі 120 шкодных рэчываў у 25 камбінацыях. Нарматывы гэтыя маюць сілу закона.

Даўно ўстарэла ўяўленне

пра ахову прыроды як толькі клопат пра птушак і кветачкі. На планеце чалавек сам стварае раўнавагу паміж сваёй дзейнасцю і навакольным асяроддзем. Ахова прыроды — гэта навука, якая мае мноства аспектаў і праблем. Над вырашэннем іх працуюць і беларускія вучоныя. Яны займаюцца вывучэннем эрозіі глебы, уплыву меліярацыі на ўрадлівасць палёў і водны рэжым навакольных мінеральных зямель. Вядуць назіранні і доследы ў заповідніках. Распрацоўваюць новыя метады комплекснай перапрацоўкі торфу і атрымання з яго розных прэпаратаў.

І ўсё ж побач з вырашэннем глабальных праблем аховы прыроды нас па-ранейшаму хвалюе звычайная зямная прыгажосць. Кніжка «Зялёны колер надзеі» напісана чалавекам цікаўным і эмацыянальным. Разам з аўтарам мы пабывалі ў заповедных месцах нашай рэспублікі, дзе жывуць чорныя буслы, якіх так мала засталася на свеце, дзе расце рэдкая рэліктавая расліна — сальвінія пльвучая. Слухалі расказ пра 350-гадовы дуб, аб'яўлены помнікам прыроды, любаваліся россыпам пясчотных рамонаў на лузе.

«Каб чалавек мог у поўнай меры адчуць хараство навакольнага свету, яго трэба навучыць бачыць, разумець эстэтычную вартасць і сціплай палявой кветкі, і шпачыных спеваў, і восеньскага ўбрання бяроз». Усяму гэтаму лепш вучыць з дзяцінства, выхоўваць трапяткія адносіны да прыроды, таму што ахова яе — гэта ахова жыцця.

Д. БАБАК.

ЗА МЯЖОЙ І ДОМА

БРАЦКАЙ ДРУЖБЕ МАЦНЕЦЬ

У святочным убранні вуліцы маладога горада беларускіх нафтахімікаў Наваполацка. Тут адбываецца Тызень савецка-польскай дружбы, прысвечаны 60-годдзю Вялікага Кастрычніка і 33-й гадавіне адраджэння народнай Польшчы.

Ля ўваходу ў Палац культуры нафтавікоў — дзяржаўныя флага ПНР, СССР, БССР. У зале сабраліся прадстаўнікі працоўных горада і польскія будаўнікі, якія па міждзяржаўнаму пагадненню будуць нафтаправод Шалацк — Мажэйкай.

Першы сакратар гаркома КПБ П. Асіпенкаў гарача вітаў прыбыўшых на ўрачыстасці віцэ-маршала сейма ПНР, намесніка старшыні прэзідыума галоўнага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы Пятра Стэфаньскага, консула генеральнага консульства ПНР у Мінску Казімежа Нодуна, намесніка загадчыка аддзела замежных сувязей галоўнага ўпраўлення прафсаюзаў будаўнікоў ПНР Марэка Вонхеля і іншых гасцей.

З дакладам аб 33-й гадавіне адраджэння народнай Польшчы выступіў старшыня праўлення Віцебскага абласнога аддзялення таварыства, старшыня аблсаўпрофа Ц. Шарыпаў. Ён расказаў

аб цесных сувязях народаў Савецкага Саюза і Польшчы, працоўных Віцебскай вобласці і Зеленагурскага ваяводства.

Аб вялікіх заваёвах Кастрычніка, мацнеючым пралетарскім інтэрнацыяналізмам гаварылі ў сваіх выступленнях на ўрачыстым сходзе віцэ-маршал сейма ПНР Пётр Стэфаньскі, упаўнаважаны ЦК ПАРП на будаўніцтве нафтаправода Мар'ян Кулінскі.

Ад імя працоўных горада польскіх сяброў гарача вітаў брыгадзір камсамольска-маладзёжнай брыгады БУ-124 Іван Балакін.

У заключэнне вечара адбыўся канцэрт мастацкай самадзейнасці.

Што? * Як? * Чаму?

У гутарцы з работнікамі рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» наш суайчыннік са Злучаных Штатаў Амерыкі Васіль Кульбіцкі сказаў, што дома ён мае агнястрэльную зброю. І здзівіўся, даведаўшыся аб адсутнасці такой магчымасці для грамадзян СССР. З гэтай прычыны мы палічылі неабходным расказаць аб тым, чаму ў Савецкім Саюзе існуе

ЗАБАРОНА НА ЗБРОЮ

Быў такі выпадак. Неўзабаве пасля атрымання незалежнасці ўрад Алжыра запрасіў савецкіх спецыялістаў абсяжкозціць міны, якія ў вялікай колькасці засталіся на тэрыторыі краіны з часу вызваленчай вайны. Быў сярод іх і беларус, сапёр Іван Шчэрба. Калі ён адпраўляўся з Алжыра дамоў на пабыўку, адзін малады алжырац папрасіў яго купіць дома і прывезці «добры савецкі пісталет». Шчэрба адказаў, што не можа выканаць такую просьбу, бо ў Савецкім Саюзе зброя не прадаецца. Той хлопец, як і наш зямляк, здзівіўся: «Чаму? Ваша краіна — самая свабодная і самая дэмакратычная, таму і свабода нашэння зброі павінна быць дазволена».

У нас такой свабоды якраз і няма. Па той проста прычыне, што савецкаму чалавеку асабістая зброя зусім не патрэбна. Больш таго — мы лічым, што валоданне ёю можа прынесці людзям толькі шкоду.

Васіль Кульбіцкі з'яўляецца ўладальнікам невялікага магазіна, і ён вымушаны бараніць сваю прыватную ўласнасць са зброяй у руках ад рабаўнікоў, якіх у Амерыцы нямала. У нас няма ні прыватнай уласнасці, ні народжанага ёю арганізаванага бандытызму, таму савецкаму чалавеку не патрэбна ніякае ўзбраенне. Амерыканец жыве ва ўмовах усеагульнага насілля, якое ажыццяўляецца дзяржаўнымі службамі, мафіяй, шайкамі гангстэраў, і таму жыхару Дэтройта ці Чыкага нават у час вярчэння прагулкі па гораду зусім не лішні пісталет. Ва ўмовах жа нашага савецкага жыцця ён быў бы лішнім, бо ў нашым грамадстве адсутнічае атмасфера насілля.

Гэта — адзін бок справы. А другі заключаецца ў тым, што ружжо, як гавораць у народзе, адзін раз у год само страляе. Інакш кажучы, зброя, калі б яна была распаўсюджана сярод насельніцтва, магла б прынесці людзям вялікую шкоду, таму што ў нас не пераважыліся яшчэ хулігані і злачынцы. Зброя маглі б карыстацца дзеці, сіхцічна нармальныя людзі, як гэта часта бывае ў амерыканскім грамадстве. Дзякуючы свабоднаму гандлю зброяй, як вядома, у так званым «вольным свеце» свабодна забіваюць прэзідэнтаў, сенатараў, змагаюцца за грамадзянскія правы, прафсаюзных дзеячаў.

Савецкая дзяржава, забараніўшы валоданне зброяй, у корані ліквідавала магчымасць узнікнення ўзброенага насілля і тым самым забяспечыла ахову жыцця, здароўя і спакою сваіх грамадзян. Адсутнасць жа пагрозы насілля з'яўляецца пашырэннем рэальнай свабоды чалавека.

Вось чаму ў Савецкім Саюзе незаконнае нашэнне, захаванне, выраб або збыт зброі ці выбуховых рэчываў не толькі не дазваляецца, але лічыцца злачынствам, якое пасягае на грамадскую бяспеку і стварае магчымасць выкарыстання антыграмадскімі элементамі зброі ў злачынных мэтах. Забаронены агнястрэльная зброя (акрамя гладкаствольных паляўнічых ружжаў), боепрыпасы або выбуховыя рэчывы, кінжалы, фінскія нажы і іншая халодная зброя. За парушэнне гэтага закона суд карае пазбаўленнем свабоды або накладвае штраф. Строгія пакаранні прадугледжаны таксама за крадзеж зброі.

Так у нас. Добра было б, каб так было ўсюды. А пакуль што наш суайчыннік трымае пад падушкай пісталет — ён абароніць яго ад насілля больш надзейна, чым амерыканская канстытуцыя.

З кожным годам змяняецца аблічча аднаго з буйнейшых гарадоў Беларусі — Гомеля. Вырастаюць жылыя мікрараёны, узводзяцца новыя карпусы заводаў, адміністрацыйныя будынкі, дамы быту, школы, кінатэатры. НА ЗДЫМКУ: новы будынак на праспекце Леніна. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, КРАСА МАЙГО КРАЮ!

З 7 па 11 ліпеня ў Беларусі гасціла турыстычная група суайчыннікаў з Канады. Славутыя мясціны Мінска і Хатынь, мемарыяльны музей Янкі Купалы ў Вязынцы і рэспубліканскі краязнаўчы музей, Выстаўка дасягненняў народнай гаспадаркі Беларусі і дзіцячы сад, якія наведалі землякі, далі ім рэальнае ўяўленне аб нашым сённяшнім жыцці.

Карл Кобіц не мог схаваць сваёй узрушанасці, тых глыбокіх пачуццяў, што нечакана нахлынулі і авалодалі ўсёй яго істотай. І гэты букецік палявых кветак, і шчырае дзіцячае: «Калі ласка, да нас у госці!», і вершы, расказаныя па-беларуску і па-руску, і вясёлы карагод, у які маленькія гаспадары запрасілі землякоў, — можна падумаць, што дзеянне адбываецца не ў жыцці, а на сцэне. І яно захапіла Карла Кобіца сваёй неверагоднай рэальнасцю. Ці можа гэта быць, каб дзеці мелі такія ўмовы? Каб прачытаў дзе пра такое, падумаў бы, што казка, не даў бы веры, а то свае вочы бачаць...

Узрушаны былі ўсе, хто прыехаў у 346-ы дзіцячы сад, што нядаўна пабудаваны ў Серабранцы, новым мікрараёне Мінска. Ім так і хацелася сказаць: «Дзень добры, шчаслівае пакаленне!» Але на вачах выступалі няпрошаныя слёзы, а ў грудзях радасна білася сэрца, і не знаходзілася патрэбных слоў, каб выказаць усё, што адчуваеш.

Гэтыя словы былі выказаны пазней, на прыёме ў Беларускам таварыстве «Радзіма» і на развітанай вячэры, арганізаванай Таварыствам для суайчыннікаў з Канады. Іх сказаў Фёдар Несцярук. Ён паглядзеў не толькі дзіцячы сад, але яшчэ з'ездзіў у піянерскі лагер, у якім разам з групай канадскіх дзяцей адпачывае яго ўнучка Зоя. Вядома, Фёдар Несцярук бачыў больш за астатніх членаў групы, таму ён смела зрабіў высноў: «Нашы дзеці такой выгоды не маюць, я не быў у тых лагерах, куды могуць паслаць сваіх дзяцей багатыя канадцы, але ўпэўнены, што нідзе не будзе лепей, як у вас. Я цэлы дзень прабыў у піянерскім лагерах і ад'язджаць не хацелася».

Умовы, у якіх растуць і выхоўваюцца савецкія дзеці, заўсёды пакідаюць у нашых суайчыннікаў найглыбейшае ўражанне. Ці не таму, што яны самі, як і ўсё тагачаснае пакаленне, былі пазбаўлены дзяцінства? Нават тых маленькіх дзіцячых дробязей, што прыносяць малым радасць і запамінаюцца на ўсё жыццё. Ім урэзалася ў памяць іншае. Нішчыміца, калі скарынка хлеба здавалася найсмачнейшым ласункам; знясілавая праца ў полі, якая падрывала здароўе дзяцей і без пары рабіла

іх дарослымі; адна на ўсю сям'ю лепшая адзежка, якая пераходзіла ад дзеда да бацькі, ад бацькі да сына; як вялікі набытак — два класы адукацыі, і то не кожнаму пашчасціла.

Гледзячы на сённяшнюю нашу дзяржаву, добра дагледжаную, развітую, прыгожа і з густам апранутую, шчаслівую і бестурботную, Карл Кобіц, зрэшты, як і ўсе астатнія члены турыстычнай групы Федэрацыі рускіх канадцаў, напэўна, падумаў, што ў яго маленстве немагчыма было нават у сне ўбачыць сябе такім. Кніжкі таго часу даносяць да нас аблічча Беларуса, апранутага ў шэрае дама-ткане зрэб'е, у белых кужэльных анюках і новых ліповых лапцях на нагах. Гэта было яго святочнае ўбранне. Гэта было лепшае!..

— А цяпер мы ідзем па Мінску, хочам знайсці нешта такое, што адрознівала б тутэйшых беларусаў ад нас, канадскіх, — расказваў кіраўнік групы Вальтэр Прыходзька. — Шукаем гэта адрозненне перш за ўсё ў знешнім выглядзе людзей, глядзім, як яны апрануты. І нічога не знаходзім. Нават больш прыгожым людскі паток выглядае, чым, скажам, у маім Вініпегу. Раптам ловім на сабе запытальныя позіркі: адкуль вы? І разумеем, што гэта мы выдзяляемся сярод мінчан. Але не адзеннем — сваёй ламай, і ўсё ж не забытай роднай мовай.

Успаміны, параўнанні выклікала ў замежных гасцей і Вязынка. І тым, што гэты дарагі кожнаму беларусу куток нашай Бацькаўшчыны нагадаў ім свой родны кут, пакінуты дзесяцігоддзі назад. І тым, што Купалава хата падобна на іх былыя хаты — простае жылло селяніна, у якім рэдкая гасцяй была радасць, а яшчэ рэдзей заглядаў дастатак.

Калі потым суайчыннікі параўноўвалі гэта з убачаным на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі рэспублікі — вялізнай экспазіцыяй, дзе прадстаўлена ўсё, чым багатая і славуная сёння Беларусь, з бурным і імклівым жыццём нашай адраджанай сталіцы, яе сучасным каларытам, яны часта ўслых выказвалі адну і тую ж думку: «Вы робіце вялікі прагрэс!»

В. КРАСЛАЎСКІ.

НА ЗДЫМКУ: землякі з Канады ў час прыёму ў Беларускам таварыстве «Радзіма».

НА ПРАВЫМ БЕРАЗЕ НЁМАНА

Дзе тое Морына, пазначанае ў камандзіроўцы? Па карце — не надта далёка ад Мінска. Але ў дарогу выбіраем на досвітку — ці мала якія нечаканасці могуць быць. Апроч таго мы едзем кружнай дарогай — праз Сморгонь, Ашмяны, бо прама яшчэ асфальтуецца і мае шмат пыльных аб'ездаў.

Як прыемна чэрвеньскай раніцай ехаць па роднай зямлі! У лагчынах яшчэ трымаецца лёгкая смуга туману. Салідна выглядаюць шызавата-зялёныя жытнёвыя палі — не паварухнецца сцяна моцных высокіх сцяблоў. Вяселенымі рамонкамі ўсыпаны адходы дарогі. Сям-там бачны касцы. І амаль кожнага на абочыне дарогі пакарліва чакае машына ці матацыкл.

А вось, нарэшце, і Морына! Праяжджаем вёску з канца ў канец. Спідометр паказвае, што галоўная вуліца выцягнулася ўздоўж Нёмана на чатыры кіламетры. Заходзім ў нейкі двор, каб папытаць, дзе жывуць людзі, да якіх мы прыехалі. А ў двары вяселе — гаспадыня і нас запрашае да стала: «Сын днямі дыплом у інстытуце абараніў, цяпер вось нявестку ў дом прывёў». «Ратуе» нас намеснік старэйшага мясцовага калгаса Вячаслаў Латвіс. Разам з ім мы ідзем да Ганны Дагіль, да якой прыехала пагасціць яе сястра са Злучаных Штатаў Амерыкі, Марыя Клебан.

Каб мы на які дзень раней! Гаспадыня разводзіць рукамі: «Няма маіх гасцей. Паехалі ў Іўе. Збіраюцца заўтра за білетамі. Ад'язджаюць ужо ў Амерыку». Як жа нам іх пабачыць? «Вы пачакайце крыху, — супакоўвае Ганна Адамаўна, — я выганю карову па абедзе, бо сын з нявесткай у госці пайшлі, і паеду з вамі ў Іўе. Сястра з унучкай там у майго сына Жэні спыніліся».

Гаворка ідзе далей, бо маёй субседніцы, я бачу, прыемна згадваць усё тое, чым жыла яна цэлы месяц, пра што перагаварыла з сястрой, аб чым перадумала. Марыя была старэйшай, рана пачала працаваць, прызавала, потым паехала зарабіць на пасаж у Амерыку. Там і замуж выйшла за хлопца з-пад Навагрудка, дзяцей і ўнучкаў выгадавала. А Ганна была самай меншай у бацькоў. Як сястра ад'язджала, дык і не памятае нават. Гэды ў нечым параўналі іх: кожная цяпер заснавальніца кустэістай галінкі фамільнага дрэва. Сыны і дачка Ганны Адамаўны жывуць тут, паблізу ад яе. Сестрыны дзеці — за акіянам. І яна не можа пакінуць іх, каб вярнуцца да сваіх вытокаў, куды вабіць і кліча яе сэрца, успаміны маленства, радасць сустрэчы з роднай сястрой. Сёлета прыехала пагасціць чацвёрты раз.

— Шкадуе, што больш не зможа выбрацца ў такую дарогу. 83 гады ўсё ж мае. Але не развітацца з Бацькаўшчынай не магла. — Нейкі час Ганна Адамаўна маўчыць, потым, усміхнуўшыся, дадае: — У другі раз прывезла сястра ўнучку, Сюзанну. Дык я ўсё жартавала — давай выдзім яе тут замуж. Хай хоць які твой карэньчык прыжывецца на роднай зямлі.

— Ганна Адамаўна, а што больш за ўсё цікавіла ваших гасцей? Ці ездзілі яны куды на экскурсіі?

— Калі той раз прыежджалі, то і ў Мінску, і ў Маскве ўсё паглядзелі. Ну, ведама ж, і ў Морына былі. А цяпер сястра надта слабая. Усё больш за мной цэлымі днямі сноўдалася — па хаце, па двары. Нагаварыцца не магла з раніцы да вечара. То яна мне пра сваё

жыццё, то я ёй пра сваё. От, пра нешта гаворым — пра дзяцей ці нейкія хваробы, то здаецца, што жывём побач, як не ў суседніх вёсках. А пачне яна расказваць, што жыве ў дачкі і пляціцы ёй за кватэру або як напалі на яе бандыты, забралі сумачку, яе так штурханулі, што нагу зламала... І адразу бачу я той акіян, які нас раздзяляе. Марыя не ўсё разумее правільна ў нашым жыцці. То неяк узятася даказаць, што было б лепш, каб кожны меў сваю зямельку і каня. От, кажу я тады ёй, сёння кожны можа працаваць на зямлі колькі хоча. Унь палі як вокам кінуць. А і адпачыць чалавек час мае. Не душыцца работай.

Мы ішлі ўжо з Ганнай Адамаўнай да аўтобуса прыпынку, і я на свае вочы бачыла тое, пра што яна гаварыла. Быў спякотны чэрвеньскі дзень. Нядзеля. І вяскоўцы, па-святочнаму прыбраныя, сядзелі ў цяньку на лавачках, гутарылі, іншыя чакалі аўтобуса, каб ехаць у Іўе, маладзейшыя загаралі, купаліся ў Нёмане, чуваць была вясельная музыка... Толькі ў выключным выпадку, ведала я, кіраўніцтва калгаса папросіць людзей выйсці ў выхадны дзень працаваць, на сенакос ці жніво, напрыклад.

Грунтоўнай гаворкі з гасцямі не атрымалася ў мяне і ў Іўі. Марыя Адамаўна і Сюзанна не мелі часу: збіраліся ў дарогу, хацелі яшчэ паспець абысці мясцовыя магазіны, каб прывезці ў Амерыку падарункі з Беларусі. Сваім адпачынкам яны задаволены. Для Марыі Адамаўны самае важнае і памятнае — сустрэча з родным краем, з сястрой. На Сюзанну незабыўнае ўражанне зрабіў Нёман, дзе яна праседжвала днямі, гасцінныя людзі, вёска з яе своеасаблівым рытмам жыцця і сардэчнымі ўзаемаадносіннямі. Адказваючы на мае пытанні, Сюзанна выкарыстоўвае і тыя некалькі рускіх слоў, якія яна вывучыла за час адпачынку. «Прыеду яшчэ абавязкова», — усміхаецца дзяўчына.

Пакуль бабуля з унучкай ходзяць з адзела ў адзел, спыняюцца то ля аднаго, то ля другога прылаўка, мы пацху гутарым з Ганнай Адамаўнай. Ёй надта ж не хочацца верыць, што госці вось-вось паедуць, і яна зноў і зноў расказвае мне нешта пра іх адпачынак.

— Яна адпіша мне пісьмо хуценька. У першы ж дзень. Ведае, што я за яе хвалюся. Вось часам думаю, як лёгка ў маладосці ўсё перайначыць у сваім жыцці і як цяжка ў старасці адмовіцца хоць ад самай дробязнай звычкі. Я па сабе мяркую. Шмат гадоў пражыла ў цэнтры вёскі. Пляц быў у нас даўнейшы, вузенькі, адно хатка стаяла. Сястра яшчэ як першы раз прыежджала, то застала нас там. А потым мы пабудаваліся на былой ускраіне, цяпер ужо і за намі шмат дамоў вырасла. Я вам паказвала з аўтобуса, дзе стаяла калісьці наша хата. Да суседскага агарода ўсяго некалькі радкоў бульбы дабавілася. Жывём цяпер у прасторным доме, вакол агарод, і двор — дзецям ёсць дзе гуляць. А я калі б ні ішла па вуліцы, гляну ў той бок, дзе даўней жыла. Памяць не выйдвае мінулага, каб чалавек лепш разумеў і шанаваў сённяшняе.

...Тым часам Марыя Адамаўна і Сюзанна з пакункамі падышлі да касы. Родзічам у Амерыку яны выбралі паўшарсцяныя святары Пінскай фабрыкі верхняга трыкатажу і бялізну, зробленую ў Салігорску.

Валянціна ТРЫГУБОВІЧ.

НАШ ОСНОВНОЙ ЗАКОН

СОЦИАЛИЗМ И ЛИЧНОСТЬ

Несколько лет назад в США ста людям, занимающим разное положение в обществе, был задан вопрос: «Что вы понимаете под свободой собственной личности?» Итог опроса оказался поразительным — среди ответов почти невозможно было найти двух одинаковых. Арендатор понимал под этим освобождение от арендной платы, рядовой налогоплательщик — избавление от налогов, студент — от долгов... В числе прочих вопросов

был задан контрабандисту, который заявил, что для него свобода его личности состоит прежде всего в том, чтобы навсегда избавиться от таможенных досмотров.

Не правда ли, результаты опроса звучат как шутка? Однако за этим забавным многообразием ответов скрывается в конечном счете тот факт, что проблема свободы личности, ее взаимоотношений с обществом, государством является одной из сложнейших в теории и практике

человеческого общежития. В самом общем виде ее содержанием являются, с одной стороны, права и их гарантии, предоставляемые обществом человеку, а с другой — обязанности человека перед обществом.

Как регулируются наиболее важные отношения между личностью и обществом, государством и гражданами при социализме? Ответ на этот вопрос дает, в частности, проект новой Конституции СССР, опубликованный

недавно для всенародного обсуждения. В нем подчеркнуто, что эти отношения базируются на безраздельном господстве общественной собственности на средства производства. Иначе говоря, в какой бы сфере производства люди ни были заняты, они работают не на хозяйственную часть, присваивающего долю их труда, а на себя и все общество. В освобождении труда от эксплуатации, опирающейся на частную собственность, советские люди

видят основное условие свободы личности.

Общественная собственность на средства производства означает также такой порядок вещей, при котором практически единственным источником средств существования становится личный труд. «Общественно-полезный труд и его результаты определяют положение человека в обществе» (строчка взята из проекта новой Конституции) — таково принцип (Окончание на 6-й стр.)

ЮБИЛЕЙНАЯ СТУЖКА «БЕЛАРУСЬФІЛЬМА»

Героем новой документальной стужки беларускіх кінематографістаў «Рэвалюцыйнай заклікання» стаў адзін з арганізатараў савецкага кіно, рэжысёр і сцэнарыст Дзмітрый Басальга. У 1923—1926 гадах ён узначальваў акцыянернае таварыства «Пралетарскае кіно». У 1924 годзе па даручэнні ЦК РКП(б) здымаў на кінаплёнку пахаванне У. І. Леніна.

Багаты матэрыял, прадстаўлены ў новым фільме, расказвае таксама пра малодшага брата Дзмітрыя—Канстанціна Басальгу, які даставіў У. І. Леніну мандат дэлегата на V (лонданскі) з'езд РСДРП ад большавікоў Усолья.

— Гэту стужку, якая расказвае аб яркім лёсе сыноў беларускага сельскага фельчара, актыўных удзельнікаў рэвалюцыі, нашы кінематографісты прысвячаюць 60-годдзю Вялікага Кастрычніка, — гаворыць намеснік дырэктара кінастудыі «Беларусьфільм» Ю. Рыбчонак. — Акрамя таго, да юбілею выйдзе на экраны поўнаметражны дакументальны фільм «Гарызонты дарог», які расказае аб слаўным шляху, пройдзеным Беларуссю ў сям'і брацкіх рэспублік за гады Савецкай улады.

У аб'яднанні мастацкіх фільмаў кінастудыі заканчваецца здымкі «Чорнай бярозы», якая ўзнаўляе падзеі 1944 года. Геройныя справы камсамоляцаў і моладзі ў гады Вялікай Айчыннай вайны ўваскрэшае пяцісерыйная тэлевізійная мастацкая стужка «Чырвоная мяцеліца», работу над якой працягвае малады беларускі рэжысёр М. Пташук.

Тэма Кастрычніка прысутнічае практычна ва ўсіх работах юбілейнага года. І ў новым тэлефільме па п'есе Генадзія Бокарава «Пуск», у якім працягваецца даследаванне маральна-вытворчай праблематыкі, паспяхова пачатае ў яго «Сталыя варах». І ў кінафільме па апавяданнях Васіля Шукшына, які ставяць дэбютанты, выпускнікі Усесаюзнага дзяржаўнага інстытута кінематографіі, пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтваў БССР В. Турава.

«ВСЯ ИСТЕРИЧЕСКАЯ, вся бесконечная и сложная нетерпимость наших дней зиждется на главной лжи — лжи о России. Это была ложь, что они (русские. — Прим. ред.) предпочитали не Советское правительство, а то, что им наперебой предлагали генералы союзных войск (Антанты) и монархические клики. Это была ложь, что они национализировали своих женщин и детей. Это была ложь, что они собирались вторгнуться в мирную Европу».

Эти строки взяты из статьи известных американских публицистов У. Липмана и Ч. Мерца «Красная истерия», опубликованной в США журналом «Нью рипаблик» 28 января 1920 года. Прошло 57 лет, а кажется, что они написаны только сегодня. «Главная ложь — ложь о России» и в наши дни является испытанным способом отравления международного климата, борьбы с разрядкой напряженности в отношениях между народами. Правда, авторы лжи уже не говорят о национализации женщин и детей в Советском Союзе. Вместо этих домыслов на свет рождаются другие, и в частности о «недемократичности» советского общества, об «ограничении» и «ущемлении» прав человека в СССР.

Так демократично или недемократично советское общество? Давайте разберемся. Но прежде чем перейти к конкретным вещам, хочу задать читателям один неожиданный вопрос: «Что общего между древнейшими библейскими заповедями «не укради», «не убий» и, например, дорожными знаками на современных скоростных автострадах?»

При всей парадоксальности этого вопроса ответ на него может быть, в частности, таков: как древние заповеди, так и современные запрещающие знаки на дорогах являются разумным ограничением «абсолютной» свободы личности в интересах большинства. Бесспорно, что без определенных ограничений человеческих прав и свобод не может нормально функционировать ни одно общество, ни одно государство.

Другое дело, в чьих интересах ограничиваются те или иные права или, наоборот, декларируются те или иные свободы. Действительно ли это соответствует потребностям большинства?

Возвращаясь к разговору о демократизме советского строя, хочу подчеркнуть главное: его экономическую основу составляет общественная собственность на средства производства, которая практически исключает эксплуатацию человека человеком. В какой бы отрасли производства люди ни были заняты, они трудятся не на капиталистов, а на себя и все общество. Освобождение труда от эксплуатации, опирающейся на частную собственность, представляет основное условие свободы личности при социализме.

Общественная собственность означает также и общественное управление соб-

ственностью. Государство, осуществляющее плановое руководство народным хозяйством, учет и контроль за мерой труда и потребления, действует при этом от имени и по поручению коллективного собственника средств производства — всего народа. В общественной системе организации и управления народным хозяйством мы видим главное условие народовластия.

На первый план в социалистическом обществе выдвигаются социально-экономические права граждан, без реализации которых все остальные свободы и

«ЛОЖЬ О РОССИИ» И ПРАВДА О ПРАВАХ ЧЕЛОВЕКА В СССР

права человека не могут быть полноценными. В этой связи мы гордимся, например, тем, что в СССР уже почти полвека нет безработицы, что гарантировано право на труд для всех граждан, что наша страна первой в мире предоставила своим гражданам 8-часовой рабочий день и оплачиваемый отпуск, первой в мире освободила рабочих от уплаты взносов за социальное страхование. Также первым в мире Советский Союз ввел у себя бесплатное медицинское обслуживание и бесплатное среднее и высшее образование.

На базе общественной собственности на средства производства и гарантированных ею социально-экономических прав в СССР зиждется и все остальные права и свободы человека: слова, печати, митингов и собраний, право избирать и самому быть избранным и т. д. Советские законы предусматривают равноправие граждан всех рас и национальностей, равные права женщин с мужчинами во всех областях.

Взять, например, свободу печати. Хотя в СССР нет частных изданий, выражающих взгляды одного или нескольких владельцев, в стране действует самая разнообразная печать. Свои газеты и журналы имеют Коммунистическая партия, Советы, профсоюзы, комсомол и другие общественные организации, а также творческие союзы. Наряду с атеистическими журналами выходят и церковные журналы различных вероисповеданий.

Свобода печати выражена также и в том, что через средства массовой инфор-

мации каждый человек может подвергнуть конструктивному критическому анализу деятельность любой организации, критиковать любого работника — от своего коллеги до члена правительства или депутата парламента.

Существует ли в советском обществе какое-либо ограничение свобод? Да, существует. В стране действует, например, ряд законов, запрещающих дискриминацию по расовым, национальным или религиозным признакам. Есть закон, запрещающий пропаганду войны во всех ее формах. Действуют и законы, направленные на защиту социалистического строя, избранного народом, а также на предотвращение аморальных поступков.

Мы считаем, что эти законы разумны, потому что ограждают общество от чьих бы то ни было злоупотреблений свободами во вред громадному большинству граждан. На наш взгляд, это справедливые законы, не ограничивающие, а утверждающие подлинную свободу человека.

Я рассказываю об этих ограничениях «чистой» свободы личности, действующих в моей стране и носящих разумный демократический характер, для того, чтобы читатель понял: истинное положение вещей в Советском Союзе бесконечно далеко от той картины «ущемления и подавления прав человека в СССР», которую рисуют сегодняшние авторы «Главной лжи — лжи о России». В этой картине одно из центральных мест отведено «преследуемым диссидентам».

Кто же такие диссиденты и сколько их? Как заявил «патриарх советского инакомыслия» Андрей Сахаров в беседе с американским корреспондентом, «нас не более 30 человек». Тридцать человек на 260 миллионов населения — как же далеки идеи и действия этих людей от идей и устремлений советского народа, за гласатаев которого они себя выдают.

По советским законам граждане не несут ни уголовной, ни административной ответственности за свои убеждения. У нас преследуется вовсе не инакомыслие, а конкретные преступные действия, нарушения законов. Если «инакомыслящий» пытается создать подпольную террористическую организацию, если систематически распространяет заведомо ложные сведения, порочащие советский государственный строй, призывает к его свержению — вот тогда только он и несет наказание.

Такова правда о диссидентах. Кампания же в их защиту, загроможденную под «защиту прав человека в СССР», советские люди рассматривают как прием психологической войны не только против социализма и социалистической демократии, но и против международной разрядки, против укрепления доверия и взаимопонимания между народами.

Валерий ТЕЛЕГИН.
АПН.

СОЦИАЛИЗМ И ЛИЧНОСТЬ

(Окончание.)

Начало на 5-й стр.)

пильное условие равноправия в СССР.

Конституционные права и свободы, зафиксированные в проекте Основного закона страны, можно разделить на три большие группы: социально-экономические права, политические права и личные свободы. Это деление исходит из наличия в социалистическом обществе трех видов общественных отношений: взаимоотношений государства и граждан в социально-экономической области, в политической сфере и в области, связанной с защитой жизни, свободы, чести и достоинства человека.

Политический смысл свободы личности находит свое выражение в том, что эта свобода выступает как отношение между государством и гражданами. Каждая из сторон имеет при этом свои права и несет определенные обязанности, зафиксированные в законах. Так, например, социально-экономические права граждан, изложенные в проекте Конституции, предполагают обязанность государства обеспечить реальную и полную возможность для всесторонней реализации этих прав.

Что же касается такой группы прав и свобод, как неприкосновенность личности, жилища, тайна перепис-

ки, свобода совести, то здесь на первый план выступает обязанность государства не вмешиваться в ту сферу жизни граждан, которая лежит вне рамок их обязанностей перед обществом.

Иначе говоря, социально-экономическим, политическим и личным правам как элементам статуса личности в СССР соответствуют **активные обязанности** государства по их реализации. Как же выполняются эти обязанности?

Взять, например, право на труд, важнейший элемент свободы личности. В отличие от Запада, где сегодня насчитывается почти 30 миллионов безработных и полубезработных, в Советском Союзе вот уже 47 лет экономика развивается в условиях полной занятости. Когда в 1971 году был принят новый Кодекс трудового законодательства, в нем, в частности, была опущена статья о пособиях по безработице: за последние 40 лет ни один человек не обратился в государственные органы с просьбой выдать такое пособие.

Характерно, что в новой Конституции право на труд рассматривается не только как возможность получения какой-либо работы для обеспечения прожиточного минимума, но и как гарантированное право на труд, соответствующий уровню образова-

ния, квалификации и интересам человека.

Далее, если в ныне действующей Конституции СССР, принятой в 1936 году, говорится о праве на материальное обеспечение в случае болезни и потери трудоспособности, то теперь советским людям гарантируется право на охрану здоровья. Основой этой гарантии является существующее уже более полвека бесплатное медицинское обслуживание. В действующей Конституции было закреплено право на образование. Теперь речь идет об **обязательном среднем образовании**.

В проекте новой Конституции зафиксировано и такое право советских граждан, как право на жилище, которое государство обеспечивает планомерным осуществлением программы жилищного строительства, а также содействием кооперативному и индивидуальному строительству жилья.

И наконец, наряду с социально-экономическими правами значительно полнее, чем раньше, сформулированы политические права и свободы граждан СССР — право избирать и самому быть избранным, право объединения в общественные организации, свобода слова, печати, собраний и митингов, уличных шествий и демонстраций. Осуществление этих

политических свобод обеспечивается предоставлением трудящимся и их организациям общественных зданий, улиц и площадей, широким распространением информации, возможностью использования печати, телевидения и радио.

Однако неотъемлемой чертой социалистической демократии является не только уважение личных интересов граждан, но и их сочетание с общественными интересами. Свобода личности при социализме вовсе не равнозначна неограниченному произволу индивида. Сама объективная логика социального бытия неизбежно предполагает наличие в нем обязательных для всех норм поведения, некоторых ограничений интересов отдельной личности в пользу общественных интересов. Поэтому социалистическое государство и общество, предоставляя гражданам широкие права и свободы, вместе с тем предъявляют к ним ряд требований, выраженных в категории обязанностей.

Эти обязанности не представляют собой нечто застывшее и неизменное. Их содержание меняется по мере совершенствования социалистических общественных отношений. Причем необходимость поступать в соответствии с правилами все в большей степени становится вну-

тренней потребностью граждан, при которой момент внешнего принуждения постепенно теряет первоначальный смысл.

Советское государство добивается такого отношения к обязанностям прежде всего воспитательной работой при активной помощи массовых общественных организаций. Но оно не может отказаться и от принуждения в отношении лиц, нарушающих дисциплину и общественный порядок. «В нашем понимании демократия, — сказал по этому поводу Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. Брежнев, — не имеет ничего общего с либеральным отношением к недостаткам, с примиренчеством к тому, что мешает жить и работать советским людям... Власть народа... власть строгая, немилосердная без сознательной дисциплины и высокой организованности. И она не миндальничает с теми, кто наносит ущерб обществу, будь то хулиган или преступник, бюрократ или лодырь».

По отношению к таким людям в СССР применяются нормы советского права, социалистической законности. И эти меры находят полное одобрение и поддержку абсолютного большинства населения страны.

Валентин ПАТЮЛИН,
доктор юридических наук.

ЯК ВЫГЛЯДАЛІ НАШЫ ПРОДКІ?

Злепак ляжаў на сталае, і я магла ўважліва разглядаць яго. Выразна акрэсленыя губы, строгі і сумны выраз твару. Зачаравана ўглядаючыся ў яго, быццам спрабуючы спасцігнуць тайну чалавека з XII стагоддзя, усе міжволі змаўкалі перад гэтай скульптурай.

Лабарантка асцярожна перанесла злепак у шафу і дастала яшчэ адзін.

— А гэты экспанат з-пад Новавукомля, з магільніка XVII стагоддзя, рэканструяваны таксама Чаквіным.

Як я даведалася, сярод антрапалагаў Акадэміі навук БССР Ігар Чаквін — свой чалавек. Разам з навуковымі супрацоўнікамі бывае ў экспедыцыях, прымае ўдзел у комплексных даследаваннях, якімі займаецца група, апрацоўвае матэрыялы.

— Але сёння яго тут не будзе, — папярэдзілі мяне, — у хлопца адказны дзень — здае дзяржаўны экзамен ва ўніверсітэце.

Універсітэце? Так, сёлета Ігар Чаквін, студэнт пятага курса гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, атрымлівае дыплом аб вышэйшай адукацыі. Нядаўна ён абараніў работу, якая называецца «Антрапалагічныя даныя як крыніца для вывучэння этнагенезу ўсходніх славян».

Работе Чаквіна высокую ацэнку дала Лідзія Цягака, яго навуковы рэцэнзент:

— Ігар ужо не першы год займаецца пытаннямі антрапалагіі — навукі аб чалавеку, яго мінулым, сучасным і будучым. Яго работа прадстаўляе сур'езнае навуковае даследаванне. Скажу толькі, што метады пластычнай рэканструкцыі твару па чэрапу, заснаваны на суадносінах паміж мяккімі пакрыццямі твару і чэрапам, што распрацаваны ў краіне вядомым вучоным Герасімавым, быў упершыню прыменены ў Беларусі Ігарам Чаквіным. Вынік гэтай работы — тыя самыя два скульптурныя партрэты, якія знаходзяцца цяпер у музеі этнаграфіі Акадэміі навук рэспублікі.

— Вялікім вучоным быў Герасімаў, — гаворыць Ігар. — З навуковай скрупулёзнасцю і дакладнасцю аднаўляў ён аблічча людзей сівай даўніны. Акрамя гэтага Герасімаў быў мастаком, выдатным знаўцам гісторыі, культуры народаў. Веды вучонага і інтуіцыя мастака дапа-

маглі яму зрабіць не адно адкрыццё. Дзякуючы яму мы ведаем сёння, як выглядалі гістарычныя дзеячы далёкага мінулага — Яраслаў Мудры, Іван Грозны...

...Месяца для размовы аб навуцы ў нас не зусім звычайнае — мастацкая майстэрня рускага тэатра імя Горкага. Сцены абвешаны афішамі, на паліцах макеты дэкарацый да спектакляў, пэндзі, фарбы, папера. Ігар працуе тут мастаком-афарміцелем. Над яго сталом побач з афішай да спектакля па п'есе Брэхта размясціўся фотаздымак — чэрап таго самага чалавека XII стагоддзя з-пад Нава-

Скульптурны партрэт чалавека, які жыў у XII стагоддзі, з навуковай дакладнасцю стварыў Ігар Чаквін.

грудка, па якому юнак зрабіў скульптурны партрэт. На сталае кнігі па мастацтву, гіпсавыя фігуркі, пачатая работа па дрэву... Звяртаю ўвагу на адзін сюжэт: ведзьма паганяе чорта, а на плячы ў яе сядзіць сава.

— Што гэта?
— Казачныя героі. Ведаецца, колькі іх у мяне дома... Люблю разбу па дрэву.

Нечакана ён задае пытанне:
— А вы глядзелі калі-небудзь спектакль у тэатры з каласнікоў?

Пачынаю губляцца. Сапраўды, з каласнікоў я не глядзела ніводнага спектакля. Напэўна, цікавае відовішча. Але ці не вельмі палярныя захапленні ў

маёго субяседніка, і як жа тады навука?

— Герасімаў па адукацыі быў скульптарам, — тлумачыць Ігар, — і яму гэта вельмі дапамагала ў навуковай працы. У лабараторыі пластычнай рэканструкцыі Інстытута этнаграфіі АН СССР працуюць цяпер два прафесійныя скульптары.

Дарэчы, у вядомай на ўсю краіну лабараторыі Герасімава, якую пасля яго смерці ўзначаліла Г. Лебядзінская, студэнт Чаквін пабываў, калі ў яго ўзніклі раптоўныя цяжкасці з рэканструкцыяй. Там ён атрымаў прафесійную кансультацыю і адабрэнне спецыялістаў. Міліметр за міліметрам — філігранная работа, ён паволі рэканструяваў твар чалавека.

Работа была паспяхова завершана, але для гэтага яму давялося многа і ўпарта працаваць. Я ўявіла: днём заняткі ва ўніверсітэце, па вечарах — знаёмства з літаратурай па біялогіі і генетыцы. Акрамя гэтага, паралельна з вучобай ва ўніверсітэце юнак праслухаў курс агульнай анатоміі ў медыцынскім інстытуце. Не кожнаму ўласціва такая самаадданасць у дваццаць з невялікім гадоў.

Ігар скончыў работу па пластычнай рэканструкцыі і ўзяўся за новую — апрацоўвае кантрольныя адбіткі далоняў рук, узятыя ў час апошняй экспедыцыі.

— Навошта гэта? — цікаўлюся.

— Па размяшчэнню далоневых ліній можна вызначыць некаторыя захворванні чалавека, — пачынае тлумачыць Ігар. Ён дастае гіпсавую мадэль, каб паказаць тое, аб чым зараз скажа.

У Ігара многа інтарэсаў, шмат цікавых ідэй. Адно з іх варты ўвагі, іншыя — не вельмі, а некаторыя здаюцца проста фантастычнымі. Аб чым жа марыць сённяшні выпускнік ўніверсітэта, здольны і апантанна малады чалавек? Па-першае, прадоўжыць работу ў галіне антрапалагіі — гэта самае галоўнае; яго запрашаюць на пасаду кансультанта ў Цэнтральны рэстаўрацыйны майстэрні — прывабна папрацаваць там; зноў жа не хочацца расставіцца з тэатрам... Як кажуць, ёсць магчымасці адкрываць і тварыць. І цяпер ад яго залежыць, які абраць шлях.

Т. АНТОНАВА.

«ВЫЯЎЛЕНЧАЕ МАСТАЦТВА БЕЛАРУСІ»

З 1977 года выдавецтва «Беларусь» пачало выпуск штогодніка «Вывяўленчае мастацтва Беларусі». З'яўленне гэтага выдання — падзея надзвычай важная. Яно павінна даваць дастаткова поўнае ўяўленне аб праблемах развіцця нацыянальнага мастацтва, знаёміць з творчасцю мастакоў, інфармаваць аб усіх значных падзеях у рэспубліцы. Прызначан штогоднік як для спецыялістаў — прафесійных мастакоў, так і для ўсіх, хто цікавіцца развіццём выяўленчага мастацтва.

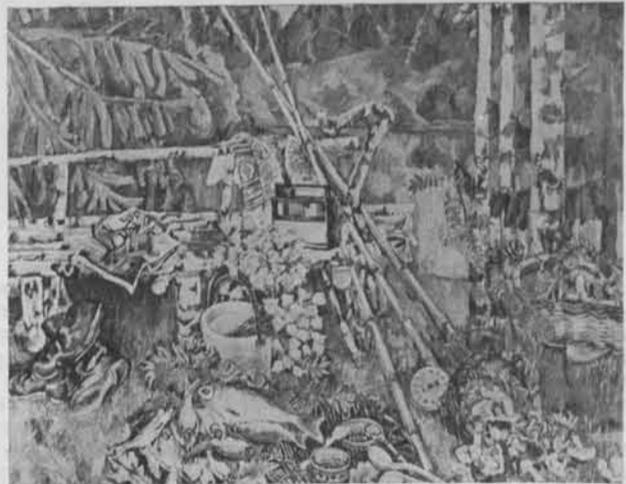
Першы выпуск пазнаёміць чытача з артыкуламі, якія асвятляюць працэсы, што адбываюцца ў сучасным беларускім мастацтве, узнімаюць шэраг праблем, на яго старонках змешчана хроніка, штогоднік багата ілюстраваны рэпрадукцыямі. Сярод аўтараў — вядомыя крытыкі і мастацтвазнаўцы — У. Бойка, Б. Крэпак, В. Шмаў, М. Ганчароў, П. Масленікаў, Я. Сахута.

З цікавасцю пазнаёміцца чытач з матэрыялам, у якім народны мастак Беларусі М. Савіцкі расказвае аб сваёй рабоце. Майстар вядзе размову аб працэсе стварэння карціны, якая, па яго глыбокаму перакананню, павінна мець жыццёвую аснову. У сваёй творчасці М. Савіцкі заўсёды ставіць перад сабой звышзадачу, што дае вялікі прастор для пошукаў, патрабуе значнай эмацыянальнай напружанасці, дакладнасці пластычнага вырашэння. Імкненне данесці адчуванне сённяшняга дня ў сваіх творах да глядача ставіць перад мастаком новыя складаныя задачы, патрабуе больш напружаных выяўленчых рашэнняў.

Знаёмства з вядучымі майстрамі жывапісу, магчымасць зазірнуць у іх творчую лабараторыю будзе вельмі цікавай для ўсіх аматараў мастацтва.

В. ЖУК.

З АПОШНІХ ВЕРНІСАЖАЎ

Такое не часта сустрачэш на мастацкіх выстаўках: і ў дзень адкрыцця, і ва ўсе наступныя дні пышныя букеты палых кветак стаялі і перад партрэтамі аўтара, і перад многімі яго работамі. Так удзячныя вучні аддавалі даніну павагі Сяргею Каткову, заслужанаму настаўніку БССР, мастаку, чалавеку. А на шматлікіх жывапісных палотнах, прадстаўленых у залах Палаца мастацтва, красаваліся кветкі ўсіх пор года, людзі радаваліся сонцу, цудоўным краявідам, плёну сваёй працы. І аптымізм мастака перадаваўся наведвальнікам, міжволі ўяўлялася, што гэта ты сам набіраў кошык крамяных баравікоў або вудзіш рыбу ў затоцы з гарлачыкамі, ці будзеш дом са смалістых бяровенняў...

НА ЗДЫМКАХ: работы С. КАТКОВА. «Новы дом у вёсцы»; «Удалы ўлоў»; «Хутар Альбуць».

МЕМАРЫЯЛ ДРУЖБЫ НАРОДАЎ

Малаяўнічыя месцы ў пойме невяліччай рэчкі Жыведа, дзе сыходзіцца землі трох братніх рэспублік — Расіі, Украіны і Беларусі, — стануць мемарыяльнай зонай.

Два гады назад, напярэдадні 30-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, тут быў адкрыты манумент дружбы народаў, пабудаваны па праекту беларускага архітэктара Л. Стукачова. Гэтае велічнае збудаванне бачна здалёк. У цэнтры шырокай поймы ўзвышаецца ўзгорак, да якога з трох бакоў вядуць асфальтаваныя дарогі: ад рускага сяла Новыя Юрківічы, украінскага Сенькаўкі і беларускага Вяслоўкі. На ўзгорку ўзнесліся ўвышыню 23-метровыя пілоны, абліцаваныя бярэным каменем. Увянчаныя гербамі Расійскай Федэрацыі, Украіны і Беларусі, яны сімвалізуюць вечную і непарушную дружбу народаў-братоў.

Зараз уся зона ператвараецца ў вялікі леспарк.

СПЯВАЮЦЬ У МУЗЕЯХ ГУСЛІ

На якіх інструментах ігралі нашы старажытныя продкі, снажам, у XII—XIII стагоддзях? Аб гэтым яшчэ нядаўна мы маглі меркаваць па адлюстраваннях на мініяцюрах і апісаннях у літаратурных крыніцах. А цяпер іх можна убачыць у Гістарычным музеі або ў Дзяржаўным цэнтральным музеі музычнай культуры імя М. Глінкі.

З'явіліся яны ў музейнай экспазіцыі зусім нядаўна. Пры раскопках, якія вялі археолагі Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта ў Ноўгарадзе, былі выяўлены карпусы і дэкі 25 старажытных смычковых інструментаў. Паўстала задача: як захаваць напэўна драўляныя асновы?

На дапамогу археолагам і рэстаўратарам прыйшлі вучоныя Беларускага тэхналагічнага інстытута. Супрацоўнікі праблемнай лабараторыі мадыфікацыі драўніны Ю. Віхроў і С. Казанскі мелі неабходны вопыт: распрацаваная імі тэхналогія выкарыстоўвалася для замацавання зрубаў старажытнага Бярэсця, выяўленага каля Брэсцкай крэпасці.

І вось беларускія вучоныя разам са спецыялістамі Эрмітажа ўзяліся за работу. Яны стабілізавалі часткі, фрагменты і дэталі гудноў і гусляў. Цяпер з інструментамі можна было працаваць без боязі. Маскоўскі рэстаўратар Н. Крыванос беражліва прыняў бяспечныя знаходкі археолагаў. Цяпер нарэпатлівая праца майстра завершана: яму ўдалося не толькі дакладна аднавіць форму інструментаў, але і прымусіць іх гучаць.

кім акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы.

ВЫСТАЎКА твораў майстроў народнай творчасці Вільнюса дэманструецца ў маладзечанскай цэнтральнай бібліятэцы імя Н. Крульскай.

ПЕРШЫЯ кадры новага дакументальнага фільма «Беларусь мая — песня мая» зняты ў калгасах «Прагрэс» Гродзенскага раёна і «Рассвет» імя К. Арлоўскага Кіраўскага раёна.

У МІНСКУ праходзяць гастроля Данецкага рускага драматычнага тэатра.

НАРОДНЫ тэатр гомельскага Палаца культуры паказаў жыхарам горада новы спектакль па п'есе А. Куцярніцкага «Ніна».

З ЦІКАВАЙ канцэртнай праграмай выступілі ў Гродна ўдзельнікі народнай дзіцячай балетнай студыі «Мара» Палаца культуры прафсаюзаў Беларусі.

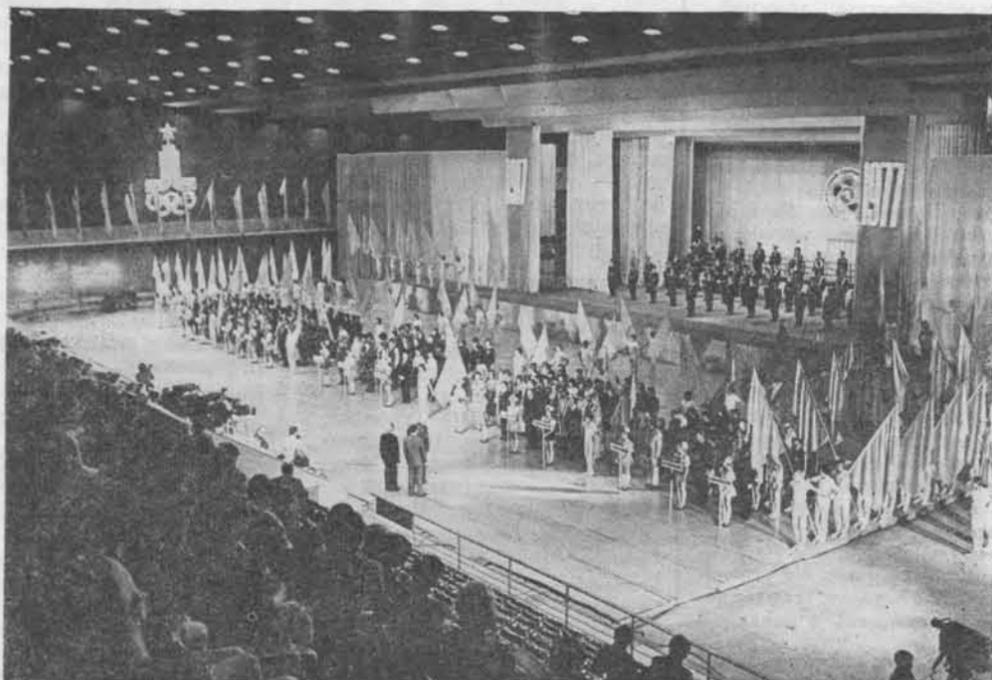
У ДЗЯРЖАЎНАЙ бібліятэцы БССР імя У. І. Леніна адбылася выстаўка, прысвечаная 400-годдзю з дня нараджэння вялікага фламандскага жывапісца Пітэра Паўла Рубенса.

У ДЗЯРЖАЎНЫМ музеі БССР адкрыта выстаўка «Залатая халама». Тут прадстаўлены выхады вядомых майстроў народнага промыслу з фонду Горкаўскага гістарычна-архітэктурнага музея-запаведніка.

АДБЫЛАСЯ прэм'ера спектакля па п'есе Івана Шамякіна «Апошні вяснінкі» ў Беларускай драматычнай студыі імя Янкі Купалы.

Спаборнічаюць будучыя алімпійцы

Другі раз праводзяцца ў нашай краіне Усесаюзныя спартыўныя гульні моладзі. Па сваёй папулярнасці, напалу барацьбы, вострай сітуацыі яны падобны на буйныя «дарослыя» турніры. І гэта натуральна: у многіх відах спорту стартуюць будучыя ўдзельнікі Алімпіяды-80.

Спаборніцтвы па праграме II Усесаюзных гульняў моладзі праходзяць у Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Мінску, Вільнюсе, Каўнасе, Клайпедзе, Тракаі. Аднак месцам урачыстага адкрыцця Гульняў была абрана менавіта наша рэспубліка. Маляўнічае свята прыгажосці, сілы, мужнасці, у якім прынялі ўдзел амаль паўтары тысячы юнакоў і дзяўчат — прадстаўнікоў многіх саюзных рэспублік, адбылося ў мінскім Палацы спорту.

У спартыўна-тэатралізаваным прадстаўленні перад шматлікімі гледачамі як бы прайшлі этапы жыцця і развіцця нашай краіны за шэсцьдзесят год. Была выканана новая песня беларускага кампазітара Ігара Лучанка «Алімпіяда наша наперадзе». Яна ўвасобіла мары юнакоў і дзяўчат, якія імкунца працягваць спартыўную славу савецкіх алімпійцаў.

Маладым у гэтыя дні аддадзены буйнейшыя спартыўныя збудаванні беларускай сталіцы. Па 11 відах спорту тут аспрэчваюцца медалі. У Палацы лёгкай атлетыкі мераліся сіламі барцы дзю-до, вольнага і класічнага стылю, на стралковым стадыёне імя С. Цімашэнькі

спаборнічалі стралкі, у алімпійскім комплексе «Стайкі» сустракаліся фехтавальшчыкі, потым на памост Палаца спорту выйшлі гімнастыкі...

Прыемна адзначыць, што нашы спартсменкі занялі першае агульнакаманднае месца. Беларуская школа гімнастыкі рашуча заяўляе аб сваім праве быць прадстаўленай на Алімпіядзе-80.

Трэнеры і журналісты надзвычай уважлівыя да пераможцаў. Кожнаму хочацца прысутнічаць пры нараджэнні «зоркі». Так, сярод барцоў класічнага стылю сімпатый заваявалі браты Крапчукі. Выступаючы ў розных вагавых катэгорыях, яны заваявалі залаты і сярэбраныя медалі. Новы рэкорд рэспублікі ў стральбе з лука з адлегласці 30 метраў уста-

навіў студэнт Брэсцкага інжынерна-будаўнічага інстытута Барыс Ісачанка. У Кіеве бліскуча выступіла мінчанка Ірына Карачова, якая стала чэмпіёнкай па выездцы. Паспех спадарожнічае яхтсменам, гандбалістам, баксёрам, веласіпедыстам, лёгкаатлетам...

Апошні з названых відаў спорту радуе, калі можна так сказаць, традыцыйнасцю. Тыя лёгкаатлеты, што ўпершыню сур'ёзна заявілі пра сябе тры гады назад на I Усесаюзных гульнях моладзі, выраслі ў сапраўдных майстроў, упэўнена выступаюць на міжнароднай арэне. Удзельнікам манрэальскай Алімпіяды былі Таццяна Бойка, Аляксандр Гоцкі, Яўген Гаўрыленка, які заваяваў бронзавы медаль. Першым з савецкіх скакуноў у вышыню

пераадолеў 230 сантыметраў Аляксандр Грыгор'еў. У зборнай камандзе краіны выступаюць Алег Булаткін, Валерый Бойка.

У агульнакамандным заліку па ўсіх відах спорту зборная каманда Беларусі пакуль на чацвёртым месцы. Спаборніцтвы працягваюцца.

НА ЗДЫМКАХ: фрагмент урачыстага адкрыцця II Усесаюзных спартыўных гульняў моладзі; мастацкая гімнастыка пакуль не ўключана ў алімпійскую праграму, але мае шмат аматараў і ў Беларусі; выконваецца танец «Дружба»; выступаюць акрабаты; на бярвяне — гамялячанка Алена ПАЛІВАЯ.

Фота В. ВІТЧАНКІ і М. ХАДАСЕВІЧА.

ВЫРУЧЫЛІ

ЛАСЯ

У адну з халодных начэй на чыгуначную станцыю Рудзенск прыйшоў лось. Ён паволі прагульваўся па насы-

пу, асветленаму яркімі ліхтарамі.

А палове сёмай раніцы па сцяжынцы ўздоўж чыгункі ішоў на работу Анатоль Людчык. Ён пачуў прыглушаны храп, падобны на конскі, і, наблізіўшыся да тарфяной ямы, убачыў у ёй лася. Па сігналу Анатоля Іванавіча на дапамогу трапіўшай у бяду жывёліне прыбеглі людзі.

Раскапалі яму, зрэзалі палата бераг і, зачэпіўшы вярхоўкай, выцягнулі лася на паверхню. На агульнае здзіўленне, ён не кінуўся на ўцёкі — спакойна браў з рук зялёныя галінкі вярбы і не хацеў ісці. Толькі з прыманкай удалося перавесці яго праз палатно чыгункі і прагнаць у лес.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі, Зак. 1239